

ການລົງທຶນດ້ານກະສິກໍາແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ: ພາບລວມ & ສິ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບການກຳນົດນະໂຍບາຍ

ບັນດາຂໍ້ສະເໜີແນະນຳສຳຄັນ:

1. ຊີ້ແຈງກອບໂຄງຮ່າງການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃຫ້ຊັດເຈນ ແລະ ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານການຄຳປະກັນສິດຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ ທີ່ຕິດພັນກັບການລົງທຶນດ້ານກະສິກໍາ.
2. ແນະນຳບັນດາພັນທະ ສຳລັບຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ໃນການບົກສາຫາລື, ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການໄດ້ຮັບຄວາມເຫັນທີ່ເປັນເອກະສັນຈາກຊຸມຊົນ, ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຖານ ຂອງຫຼັກການ ການຍືນຍອມ ດ້ວຍຄວາມສະມັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ (ຫຼື FPIC).
3. ສືບຕໍ່ສົ່ງເສີມການລົງທຶນດ້ານການກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ແລະ ຊອກຄົ້ນທາງຮູບແບບທຸລະກິດທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມທຸກພາກສ່ວນຢູ່ຂັ້ນ.
4. ເພີ່ມຂໍ້ກຳນົດທາງດ້ານນິຕິກຳ ເພື່ອຄວາມໂປ່ງໃສ, ກວດກາຕິດຕາມ ແລະ ການລາຍງານກ່ຽວກັບການລົງທຶນດ້ານການກະສິກໍາ.

ພາກສະເໜີ

ເນື່ອງຈາກຄວາມກັງວົນຕໍ່ບັນຫາການຈັບຈອງທີ່ດິນ ແລະ ການຈັດຫາທີ່ດິນຂະໜາດໃຫຍ່, ລັດຖະບານ ແລະ ບໍລິສັດຕ່າງໆ ໃນທົ່ວໂລກໄດ້ເລີ່ມຊອກຫາຮູບແບບການລົງທຶນດ້ານທີ່ດິນ ທີ່ມີຄວາມສູງຕໍ່າ ແລະ ຍືນຍົງຫລາຍຂຶ້ນ. ຄວາມເປັນຫວັງທີ່ນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນນີ້ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງຈາກຫຼາຍພາກສ່ວນໄດ້ອອກມາດຕະຖານສາກົນ ຊຶ່ງເນັ້ນເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງການລົງທຶນດ້ານການກະສິກໍາແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ (Responsible Agricultural Investment - RAI) ແລະ ຄວາມເຊື່ອມໂຍງລະຫວ່າງ RAI ກັບການບໍລິຫານຄຸ້ມຄອງ ແລະ ທີ່ດິນທີ່ດີ ແລະ ການຄຳປະກັນທາງດ້ານສິດໃນການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ. ບົດແນະນຳດັ່ງກ່າວ ໄດ້ລວມເອົາ ຄຳແນະນຳຕາມຄວາມສະມັກໃຈ (Voluntary Guidelines) ຂອງ ອົງການອາຫານແລະກະສິກໍາແຫ່ງ ສະຫະປະຊາຊາດ (UN FAO) ກ່ຽວກັບການບໍລິຫານສິດຄອບຄອງນໍາໃຊ້ແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນທີ່ດິນ, ພື້ນທີ່ປະມົງ ແລະ ປ່າໄມ້ ໃນເງື່ອນໄຂຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານແຫ່ງຊາດ (VGGT), ຫຼັກການ ສຳລັບການລົງທຶນດ້ານກະສິກໍາແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຊຶ່ງເຄົາລົບສິດທິ, ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ, ຕະຫຼອດຈົນເຖິງ ຫຼັກການ ສຳລັບ ການລົງທຶນດ້ານກະສິກໍາແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

RAI ແມ່ນຫຍັງ?

ການລົງທຶນດ້ານກະສິກໍາແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ (Responsible Agricultural Investment – RAI) ແມ່ນກອບໂຄງຮ່າງ ສຳລັບການລົງທຶນທາງດ້ານກະສິກໍາທີ່ສົ່ງເສີມການດຳເນີນທຸລະກິດແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ. ກອບໂຄງຮ່າງ ສຳລັບບໍລິສັດ ແລະ ໜ່ວຍງານພາກລັດ ຢູ່ໃນລາວ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ RAI ແມ່ນໄດ້ມາຈາກບັນດານະໂຍບາຍ ກິດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການ ແຫ່ງຊາດ, ຄຳແນະນຳ ແລະ ມາດຕະຖານສາກົນ, ຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ສັນຍາ, ບັນດາການລິເລີ່ມດ້ານຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສັງຄົມພາຍໃນບໍລິສັດ ແລະ ຄວາມມຸ່ງໝັ້ນຕ່າງໆຂອງບໍລິສັດ. ນິຍາມຂອງ RAI ຕ້ອງໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມຢ່າງເປັນເອກະສັນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມທຸກພາກສ່ວນ ສາມາດເຮັດວຽກເພື່ອທີ່ຈະບັນລຸເປົ້າຫມາຍຮ່ວມກັນໄດ້.

ຜະລິດໃນເດືອນພະຈິກ 2018 ໂດຍ:

ພາບປະກອບ ໂດຍ: ທ່ານ ພົງເທບ ບຸນກ້າ , VFI, ແລະ Anthony Gueguen

ສຳລັບອົງກອນພາກເອກະຊົນ, ການປະຕິບັດມາດຕະຖານ ຄວາມຍືນຍົງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ຂອງ ອົງການການເງິນ ສາກົນ (IFC) ຍັງໄດ້ສະໜອງໂຄງຮ່າງທີ່ມີປະໂຫຍດສຳລັບການຈັດການຄວາມສູງຕ່າງໆໃນການລົງທຶນ. ພາກເອກະຊົນ ໄດ້ ຮັບຮູ້ເຖິງຜົນປະໂຫຍດຕ່າງໆຂອງ RAI ຫລາຍຂຶ້ນ, ຊຶ່ງລວມທັງການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສູງທາງດ້ານການເງິນ, ຫຼືກວ້າງການລ້າຊ້າ ຂອງໂຄງການ, ເສີມຂະຫຍາຍຄວາມຍືນຍົງ, ແລະ ຫຼືກວ້າງຄວາມເສຍຫາຍດ້ານຊື່ສຽງ. ການສຶກສາທີ່ຫຼ້າສຸດຂອງ USAID ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄວາມສູງທາງດ້ານຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແມ່ນນອນຢູ່ໃນຄວາມກັງວົນທີ່ສູງທີ່ສຸດສຳລັບບັນ ດານກລົງທຶນ.¹

ສະພາບການກ່ຽວກັບ RAI ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ

ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ, ລັດຖະບານ ໄດ້ສົ່ງເສີມການລົງທຶນທາງດ້ານທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ເປັນເວລາສິບປີໂດຍຜ່ານ ນະໂຍບາຍ ‘ການຫັນທີ່ດິນເປັນທຶນ’.² ແຕ່ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນຊຸມປີທີ່ຜ່ານມາ ລັດຖະບານ ແລະ ບັນດາຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກໃນການ ພັດທະນາສາກົນ ໄດ້ຮັບຮູ້ວ່າ ນະໂຍບາຍການຫັນທີ່ດິນເປັນທຶນ ດັ່ງກ່າວ ໄດ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບດ້ານລົບຈຳນວນໜຶ່ງ ຕໍ່ກັບຊຸມຊົນ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດ. ຍົກຕົວຢ່າງເຊັ່ນ, ມະຕິ ຂອງຄະນະບໍລິຫານງານສູນກາງພັກ ວ່າດ້ວຍການເພີ່ມທະວີ ວຽກງານຄຸ້ມຄອງ ແລະ ພັດທະນາທີ່ດິນໃນໄລຍະໃໝ່ (2017), ໄດ້ລະບຸວ່າ ນະໂຍບາຍການຫັນທີ່ດິນເປັນທຶນ ຍັງບໍ່ມີກອບນິຕິກຳ ທີ່ສົມບູນເທື່ອ, ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ ລັດຖະບານ ແລະ ປະຊາຊົນ ບໍ່ທັນໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໄດ້ຫລາຍເທົ່າທີ່ເຂົາເຈົ້າຄວນໄດ້ຮັບ.³

ບໍ່ທັນໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໄດ້ຫລາຍເທົ່າທີ່ເຂົາເຈົ້າຄວນໄດ້ຮັບ . ໃນບໍ່ດົນມານີ້ລັດຖະບານໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາດຕະການຕ່າງໆ ເພື່ອປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງການລົງທຶນດ້ານທີ່ດິນ, ຊຶ່ງລວມແຕ່ງຕັ້ງທີມງານສະເພາະກິດ ໂດຍນຳຍົກລັດຖະມົນຕີ ໃນປີ 2017 ເພື່ອກວດສອບ ກ່ຽວກັບນະໂຍບາຍການຫັນດິນເປັນທຶນ ແລະ ການສຳປະທານທີ່ດິນ, “ຫຼັງຈາກທີ່ບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດມີ ຂໍ້ຂັດແຍງ ແລະ ບັນຫາດ້ານທີ່ດິນຕ່າງໆ”.⁴ ຕໍ່ບັນຫາດັ່ງກ່າວ, ໄດ້ມີການປັບປຸງກອບນິຕິກຳຂອງກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການລົງທຶນດ້ານການ ກະສິກຳ ໃນ ລາວ ຄືນໃໝ່. ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການສົ່ງເສີມການລົງທຶນ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ໃນປີ 2016, ເຊິ່ງມີ ມາດຕາ ທີ່ສອດຄ່ອງກັບ VGGT, ລວມມີຫຼັກການ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ຕາມ “ທິດສີ່ຂຽວແລະ ຍືນຍົງ” (ມາດຕາ 5), ແລະ ການໃຫ້ນະໂຍບາຍແກ່ທຸລະກິດທີ່ເປັນມິດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (ມາດຕາ 9). ມະຕິຂອງ ຄະນະບໍລິຫານງານສູນກາງພັກ ວ່າດ້ວຍການເພີ່ມທະວີວຽກງານຄຸ້ມຄອງ ແລະ ພັດທະນາທີ່ດິນໃນໄລຍະໃໝ່ ກໍ່ມີຂໍ້ກຳນົດທີ່ ສອດຄ່ອງກັບ RAI, ລວມມີ ຄວາມຍືນຍົງ, ການກວດກາຕິດຕາມການລົງທຶນຢ່າງໃກ້ຊິດ ແລະ “ການເຂົ້າຮ່ວມໂດຍກົງຂອງ ປະຊາຊົນໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ”.

1. USAID & Indufor (2018), ການສຶກສາສຳຫຼວດກ່ຽວກັບສິດດ້ານທີ່ດິນຂອງນັກລົງທຶນ: ບັນດາຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ການປະຕິບັດຂອງ ຂະແໜງການເອກະຊົນກ່ຽວກັບຄວາມສູງດ້ານສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນແລະຊັບພະຍາກອນ.
2. ພາຍໃຕ້ TLIC, ລັດຖະບານໄດ້ຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມການລົງທຶນໂດຍກົງຂອງຕ່າງປະເທດ (FDI), ຊຶ່ງລວມມີ ການລົງທຶນດ້ານກຳສິກຳ, ເປັນດັ່ງ ຂໍ້ກະແຈຍຸດທະສາດເພື່ອບັນລຸການລົບລາງຄວາມທຸກຍາກ, ການຄຳປະກັນສະບຽງອາຫານ, ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດ.
3. ມະຕິດັ່ງກ່າວຂອງຄະນະກຳມະການສູນກາງພັກ ກ່ຽວກັບການເສີມຂະຫຍາຍການຄຸ້ມຄອງແລະພັດທະນາທີ່ດິນໃນໄລຍະໃໝ່, (No. 026 / CC), ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, 03/08/2017. ສະບັບແປພາສາອັງກິດທີ່ຢູ່ເປັນທາງການ.
4. Times Reporters. (2017). ກະຊວງໄດ້ກວດກາຕິດຕາມທຸລະກິດດ້ານກະສິກຳຢ່າງໃກ້ຊິດ. ວຽງຈັນໄທມ. 15 ກຸມພາ 2017. ສາມາດ ເບິ່ງໄດ້ຕາມ http://www.vientianetimes.org.la/FreeContent/FreeContent_Ministry.htm

ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຈຳນວນຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ ໄດ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດມີຄຳແນະນຳ ຕໍ່ RAI ໃນເລື່ອນໄຂຂອງລາວ. ພັນທະດ້ວຍສະມັກໃຈສຳລັບທຸລະກິດກະສິກຳທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍ ກຸ່ມແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນເລື່ອງທີ່ດິນ (2017), ແລະ ຄູ່ມືແນະນຳພາກສະໜາ ເພື່ອການວາງແຜນການລົງທຶນດ້ານການກະສິກຳແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສັງຄົມ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ (2018) ໂດຍ ໂຄງການບໍລິຫານລັດທາງດ້ານທີ່ດິນປະຈຳພາກພື້ນແມ່ນຳຂອງ (MRLG) ເປັນເຄື່ອງໝາຍບົ່ງບອກວ່າ RAI ໄດ້ຖືກເອົາເຊື່ອມເຂົ້າໃນເວທີສົນທະນາ ກ່ຽວກັບການລົງທຶນໃນລາວ, ໃນຂະນະດຽວກັນ, ທະນາຄານໂລກ (World Bank) ກໍ່ໄດ້ໃຫ້ການສົ່ງເສີມ RAI ໂດຍການສະໜັບສະໜູນແຜນງານ ການພັດທະນາຕາມທິດສີຂຽວ.

ໃນທາງທິດສະດີແລ້ວ ໄດ້ມີບາດກ້າວດ້ານບວກໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ RAI, ແຕ່ມັນກໍ່ຍັງຄົງມີຫລາຍສິ່ງທ້າທ້າຍທາງດ້ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ:

- ຍັງບໍ່ທັນມີຄວາມເຂົ້າໃຈອັນເປັນອັນໜຶ່ງອັນດຽວ ພາຍໃນບັນດາຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມທັງໝົດໃນ ວຽກງານ RAI;
- ຊ່ອງຫວ່າງລະຫວ່າງນະໂຍບາຍ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ຍັງມີຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ;
- ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບກອບໂຄງຮ່າງຂອງຊາດ ແລະ ສາກົນ (ຊຶ່ງລວມທັງ ສິດທີ່ດິນ ແລະ ສິດທິມະນຸດ) ຂອງຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມທັງໝົດ ຍັງຕ່ຳ;
- ພື້ນທີ່ສຳລັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນໃນການກຳນົດນະໂຍບາຍແມ່ນຈຳກັດ;
- ກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດຕ່າງໆ ຍັງບໍ່ທັນຈະແຈ້ງ, ແລະ ບາງກົດໝາຍຍັງມີຊ່ອງຫວ່າງ (ເຊັ່ນ ຄວາມຈະແຈ້ງຂອງການຮັບຮູ້ສິດຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ແລະ ການເວນຄືນທີ່ດິນ ແລະ ການຊົດເຊີຍ), ໝາຍຄວາມວ່າ ຫລາຍໆຊຸມຊົນຍັງປະເຊີນກັບຄວາມບໍ່ໝັ້ນທາງດ້ານການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ໃນສະພາບການຂອງການລົງທຶນດ້ານການກະສິກຳ.

ບົດສັງລວມນະໂຍບາຍນີ້ ນຳສະເໜີ ຂໍ້ແນະນຳ ສີ່ ຂໍ້ ສຳລັບນຳສະເໜີຫຼັກການ RAI ເຂົ້າໃນການກຳນົດນະໂຍບາຍ ຢູ່ໃນ ລາວ. RAI ກວມລວມເອົາຫົວຂໍ້ຕ່າງໆຢ່າງກວ້າງຂວາງ ທີ່ພົວພັນກັບສິ່ງແວດລ້ອມ, ເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາສັງຄົມ. ດັ່ງນັ້ນ, ມັນມີທ່າແຮງໃນການເຊື່ອມໂຍງເອົາບັນດາຫຼັກການຂອງ RAI ເຂົ້າໃນຫຼາຍດ້ານຂອງຂະບວນການປັບປຸງກອບນະໂຍບາຍ, ນິຕິກຳ ແລະ ກົດລະບຽບຕ່າງໆຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ.

ສີ່ຂໍ້ແນະນຳຫຼັກ ສຳລັບ RAI ຢູ່ໃນ ລາວ

1. ຊີ້ແຈງກອບໂຄງຮ່າງການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນໃຫ້ຊັດເຈນ ແລະ ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານການຄ້າປະກັນສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ ທີ່ຕິດພັນກັບການລົງທຶນດ້ານການກະສິກຳ.

ກອບນະໂຍບາຍ ແລະ ນິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິດໃນການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ສິດທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ຢູ່ໃນ ລາວ ແມ່ນສະຫຼັບຊັບຊ້ອນ, ຊຶ່ງສ້າງຄວາມສັບສົນໃຫ້ແກ່ນັກລົງທຶນດ້ານການກະສິກຳ. ບົດຄົ້ນຄວ້າ ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຢູ່ໃນບາງປະເທດ ລະບົບສິດຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ບໍ່ຊັດເຈນໃນປະເທດໃດໜຶ່ງ ສາມາດຫຼຸດຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຂອງນັກລົງທຶນເພື່ອທີ່ຈະລົງທຶນລົງ.⁵ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແມ່ນພື້ນຖານສຳລັບການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນທີ່ດີ, ເພີ່ມຜົນຜະລິດ, ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຂອງນັກລົງທຶນໃນໄລຍະຍາວ, ແລະ ຄວາມຍືນຍົງຕໍ່ການຜະລິດຜະລິດຕະພັນກະສິກຳປ່າໄມຕ່າງໆ.

ປະຊາຊົນຈຳນວນຫຼາຍ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ ຢູ່ໃນລາວ ມີສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ຫລື ແບບດັ່ງເດີມ ອີງໃສ່ການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນເປັນເວລາຍາວນານ. ເຖິງວ່າ ສິດຕາມປະເພນີດັ່ງກ່າວນີ້ ອາດຈະບໍ່ໄດ້ຖືກບັນທຶກໄວ້ໃນເອກກະສານ 'ທາງການ' ເຊັ່ນ ໃບຕາດິນ ຫຼື ໃບຍັງຢືນນຳໃຊ້, ຜູ້ຖືຄອງສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ມີສິດໄດ້ຮັບການຊົດເຊີຍຢ່າງເຕັມສ່ວນ ແລະ ເປັນທຳ.⁶ ໃນເວລາທີ່ການເວນຄືນທີ່ດິນ ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ່ຽງໄດ້ (ຕົວຢ່າງ ເພື່ອສາທາລະນະປະໂຫຼດ), ການຊົດເຊີຍ ຄວນຖືກດຳເນີນປະຕິບັດໂດຍການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງເຕັມທີ່ຈາກຊຸມຊົນ, ຊຶ່ງເປັນຜູ້ທີ່ຄວນໄດ້ມີສ່ວນເຂົ້າຮ່ວມຢູ່ໃນຂະບວນການປະເມີນທີ່ດິນ. ການປະເມີນທີ່ດິນຄວນຄຳນຶງ ເຖິງມູນຄ່າທາງການຜະລິດຈາກທີ່ດິນທັງໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ອະນາຄົດ.

ເນື່ອງຈາກ ການອອກໃບຕາດິນ ແລະ ການລົງທະບຽນທີ່ດິນ ຍັງບໍ່ທັນສຳເລັດ, ປະຊາຊົນສ່ວນຫຼາຍໃນເຂດຊົນນະບົດ ແມ່ນຖືກຮັບຮູ້ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີດັ່ງກ່າວນີ້ ໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ. ນັກລົງທຶນທີ່ມີປະສິດທິຳຈະລົງທຶນ ຄວນໃຫ້ມີພາກສ່ວນອິດສະຫຼະ ເພື່ອປະເມີນການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນໃນທ້ອງຖິ່ນດັ່ງກ່າວ (ທາງດ້ານທິດສະດີ ແລະ ການປະຕິບັດຕົວຈິງ) ກ່ອນເລີ່ມຕົ້ນການລົງທຶນ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບວິທີຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ດີ ແລະ ບົດແນະແນະນຳຂອງສາກົນ ເຊັ່ນ VGGT.

5. UNCTAD & The World Bank. (2018). ບົດບັນທຶກ ກ່ຽວກັບ ນຳຄວາມຮູ້ເຂົ້າໃນການປະຕິບັດ. ສາມາດເອົາມາຈາກ <https://www.worldbank.org/en/topic/agriculture/publication/responsible-agricultural-investment>
6. GIZ and LIWG. (2018). ສະເໜີແນະນຳຫຼັກກ່ຽວກັບປະເດີນທີ່ດິນໃນ ສປປ ລາວ. ສາມາດເອົາມາຈາກ <http://www.laolandinfo.org/wp-content/uploads/2011/12/LIWG-key-reccomendations2017-Eng-version.pdf>

2. ແນະນຳບັນດາພັນທະ ສຳລັບຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ໃນການປຶກສາຫາລື, ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການໄດ້ຮັບຄວາມເຫັນທີ່ເປັນເອກະ ສັນຈາກຊຸມຊົນ, ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຖານ ຂອງຫຼັກການ ການຍິນຍອມ ດ້ວຍຄວາມສະມັກໃຈ ໂດຍໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ (ຫຼື FPIC).

ການມີສ່ວນເຂົ້າຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ໂດຍອີງໃສ່ຫຼັກການ FPIC ມີຄວາມຈຳເປັນສຳລັບການຈະເລີນຂະຫຍາຍຕົວ ຂອງການລົງທຶນ ໃນໄລຍະຍາວ – ມັນຍັງແມ່ນວິທີການອັນດັບທີ່ນຶ່ງ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຂອງການລົງທຶນ.⁷ FPIC ແມ່ນມາດຖານສາກົນ ທີ່ ຍືນຍັນສິດຂອງຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໃນການໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ ແລະ ໄດ້ຮັບການປຶກສາຫາລືຢ່າງເຕັມສ່ວນ ກ່ອນການເລີ່ມໂຄງການ ແລະ ມີສິດທີ່ຈະຕອບຕົກລົງ ຫຼື ປະຕິເສດ ໂຄງການທີ່ສະເໜີ.⁸ ໃນປະຈຸບັນ, ມັນມີຂໍ້ກຳນົດຈຳນວນໜຶ່ງໃນກົດໝາຍລາວ ກ່ຽວກັບການປຶກສາຫາລືກັບຊຸມຊົນ ແລະ ການສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ເຊັ່ນ ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍການປະເມີນຜົນກະທົບດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມ (No. 112/ນຍ, 2010) ແລະ ດຳລັດວ່າດ້ວຍການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນຍົກຍ່າຍ ຈາກໂຄງການ ພັດທະນາ (No. 84/ລບ 2016). ທຸລະກິດດ້ານການກະສິກຳຈຳນວນໜຶ່ງ ທີ່ດຳເນີນການຢູ່ໃນ ລາວ ທີ່ໄດ້ປະຕິບັດ FPIC; ແຕ່ ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ເນື່ອງຈາກ ມັນບໍ່ມີຂໍ້ກຳນົດດ້ານນິຕິກຳທີ່ເຂັ້ມງວດ ສຳລັບ FPIC ໃນກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດ ຈຶ່ງຍັງມີຫຼາຍໆ ນັກລົງທຶນ ທີ່ບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດຕາມ FPIC. ການກຳນົດ FPIC ເຂົ້າໃນກົດໝາຍລາວ – ແລະ ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍເຫຼົ່ານີ້ – ສາມາດ ຮັບປະກັນວ່າ ຊຸມຊົນໄດ້ຮັບການສະໜອງຂໍ້ມູນ ແລະ ປຶກສາຫາລືຢ່າງລະອຽດ ລ່ວງໜ້າກ່ອນການລົງທຶນດ້ານການກະສິກຳຈະເລີ່ມ ຕົ້ນ.

FPIC ລະບຸວ່າ ຊຸມຊົນສາມາດເຂົ້າເຖິງທຸກໆຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ຊຶ່ງລວມທັງຜົນກະທົບໃນດ້ານບວກ ແລະ ລົບ ທີ່ອາດຈະ ເກີດຈາກການລົງທຶນ) ເປັນພາສາທ້ອງຖິ່ນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານລົບຈາກການລົງທຶນ, ຜູ້ພັດທະນາໂຄງການ ຄວນມີວິທີການໃນການມີສ່ວນຮ່ວມແບບສອງທາງ ກັບຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການລົງທຶນດ້ານການກະສິກຳ, ແລະ ໃຫ້ເວລາ ເຂົາເຈົ້າຢ່າງພຽງພໍໃນການຕັດສິນໃຈວ່າຈະຍອມຮັບໂຄງການນັ້ນ (ຫຼືປະຕິເສດ). ຄວນໃຫ້ຄວາມສຳຄັນພິເສດ ເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ຜູ້ຍິງກໍໄດ້ຮັບການປຶກສາຫາລື ແລະ ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຢ່າງເຕັມສ່ວນ ແລະ ເຂົາເຈົ້າໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ.

7. USAID & Indufor (2018), ການສຳຫຼວດກ່ຽວກັບສິດດ້ານທີ່ດິນຂອງນັກລົງທຶນ: ບັນດາຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ການປະຕິບັດຂອງຂະແໜງການ ເອກກະຊົນກ່ຽວກັບຄວາມສ່ຽງດ້ານສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນແລະຊັບພະຍາກອນ.
8. ສິດທີ່ດິນກ່າວນີ້ ກຳເນີດມາຈາກບົດບັນຍັດຂອງສະຫະປະຊາຊາດ ກ່ຽວກັບສິດທິຂອງປະຊາຊົນພື້ນເມືອງ (UNDRIP), ຊຶ່ງປະເທດລາວໄດ້ລົງຄະແນນສຽງ ເຫັນພອມ ໃນປີ 2007. ແຕ່ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ນັກຊຽວຊານ ເຫັນດີວ່າ FPIC ແມ່ນສິດທິ ທີ່ຄວນຈະຂະຫຍາຍ ກວາງອອກເຖິງພົນລະເມືອງທຸກໆຄົນ, ໂດຍບໍ່ພຽງແຕ່ເຖິງກຸ່ມຊົນເຜົ່າເທົ່ານັ້ນ.

3. ສືບຕໍ່ສົ່ງເສີມ ການລົງທຶນດ້ານການກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ແລະ ຊອກຄົ້ນຫາຮູບແບບທຸລະກິດທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມທຸກພາກສ່ວນ ຍິ່ງຂຶ້ນ..

ເອກະສານແຫ່ງຊາດຫຼາຍໆສະລັບ ໄດ້ໃຫ້ບູລິມະສິດໃນການລົງທຶນແບບຍືນຍົງ, ທັງທາງດ້ານກໍາສິກໍາ ແລະ ອື່ນໆ. ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ, ວິໄສທັດໃນການພັດທະນາແຫ່ງຊາດ ເຖິງປີ 2030 ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອ “ຂະຫຍາຍເຕີບໂຕຂອງເສດຖະກິດສີຂຽວ ທີ່ຮັບປະກັນ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແລະ ຍືດຢູນ”, ໃນຂະນະທີ່ ຍຸດທະສາດການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ 10 ປີ (2016-2025), ແລະ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ 5 ປີ ຄັ້ງທີ VIII (2016-2020) (NSEDP), ໄດ້ຮວມເອົາບັນດາເປົ້າໝາຍຂອງເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ (SDGs) ເຂົ້າຢູ່ໃນການວາງແຜນໃນລະດັບຊາດ. ຍຸດທະສາດການພັດທະນາການກະສິກໍາ ເຖິງປີ 2025 ແລະ ວິໄສທັດເຖິງປີ 2030 ທີ່ສ້າງຂຶ້ນໃນປີ 2015 ກໍ່ໄດ້ສໍາໜັບສະໜູນກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ແລະ ຖືເອົາການຄໍາປະກັນສະບຽງອາຫານ ເປັນບູລິມະສິດແຫ່ງຊາດ.

The NSEDP ແລະ ຍຸດທະສາດການພັດທະນາ ແລະ ລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ ແຫ່ງຊາດ ກໍ່ໄດ້ມີບູລິມະສິດໃນການສ້າງສະພາບແວດລ້ອມ “ໃນທາງບວກ” ແລະ “ເອື້ອອໍານວຍ” ໃຫ້ແກ່ການລົງທຶນ. ແຕ່ວ່າ, ການສ້າງເງື່ອນໄຂສະພາບແວດລ້ອມທີ່ເອື້ອອໍານວຍໃຫ້ແກ່ນັກລົງທຶນນັ້ນ ບໍ່ຄວນຈະແລກກັບການສູນເສຍທາງດ້ານຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນ ຫຼື ຄວາມຍືນຍົງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ຊຶ່ງທັງສອງຢ່າງນີ້ແມ່ນສໍາຄັນທີ່ສຸດສໍາລັບການພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງໃນໄລຍະຍາວ.

ໃນຫຼາຍໆປະເທດ, ລວມທັງ ປະເທດລາວ, ສັນຍາຕົກລົງໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ, ເຊັ່ນ ການເຮັດ ສັນຍາກະສິກໍາ (2+3) ຫຼື ສັນຍາເຊົ່າທີ່ດິນຂະໜາດນ້ອຍ (1+4) ລະຫວ່າງນັກລົງທຶນ ແລະ ຊຸມຊົນ ແມ່ນກໍາລັງເພີ່ມຂຶ້ນໃນ. ຮູບແບບການລົງທຶນແບບນີ້ ແມ່ນມີລັກສະນະມີສ່ວນຮ່ວມຫຼາຍກວ່າການສໍາປະທານທີ່ດິນຂະໜາດໃຫຍ່, ເພາະວ່າຊຸມຊົນຍັງສາມາດຮັກສາສິດຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຂອງເຂົາເຈົ້າ ໄປພ້ອມກັນກັບການໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານເສດຖະກິດຈາກການເຂົ້າຮ່ວມໃນໂຄງການກະສິກໍາ.⁹ ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ການລົງທຶນໃນການປູກຝັງພືດດຽວຂະໜາດນ້ອຍ ແຕ່ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ຂະໜາດໃຫຍ່ ກໍ່ຍັງສາມາດກໍ່ຜົນກະທົບດ້ານລົບໄດ້ ຖ້າຫາກວ່າບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ເໝາະສົມ, ດັ່ງທີ່ເຫັນໄດ້ຈາກຫຼັກຖານຈາກ ‘ພືດປູກທີ່ແຜ່ຂະຫຍາຍຢ່າງໄວວາ’ (boom crops) ເຊັ່ນກ່ວຍ, ຕົ້ນຢາງພາລາ ແລະ ມັນຕົ້ນ ຢູ່ໃນລາວ.

9. Sylvester, J. (Forthcoming, 2018). ການກ້າວໄປສູ່ການລົງທຶນດ້ານການກະສິກໍາແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຢູ່ ໃນ ສປປ ລາວ: ບົດສຶກສາກ່ຽວກັບປະສິດການໃນທຸລະກິດການກະສິກໍາ. GIZ / BMZ.

4. ເພີ່ມຂໍ້ກຳນົດທາງດ້ານນິຕິກຳ ເພື່ອຄວາມໂປ່ງໃສ, ກວດກາຕິດຕາມ ແລະ ການລາຍງານກ່ຽວກັບການລົງທຶນດ້ານການກະສິກຳ.

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການສົ່ງເສີມການລົງທຶນ ສະບັບປັບປຸງ (2016) ລະບຸຂໍ້ກຳນົດທີ່ເຂັ້ມງວດ ສຳລັບການອະນຸມັດ ແລະ ກວດກາຕິດຕາມການລົງທຶນ (ບົດແປທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ, ມາດຕາ 5). ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ລາຍລະອຽດບາງສ່ວນຍັງຕ້ອງໄດ້ມີການກຳນົດຢູ່ໃນ ດຳລັດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ຄຳສັ່ງແນະນຳ. ປັດໄຈທີ່ຊັບຊ້ອນອີກອັນໜຶ່ງ ແມ່ນບັນດາໜ່ວຍງານທີ່ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການລົງທຶນດ້ານການກະສິກຳ ຢູ່ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ, ຊຶ່ງອາດຈະປະກອບມີຫຼາຍໆໜ່ວຍງານ. ເພາະສະນັ້ນ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການກວດກາຕິດຕາມຈະຕ້ອງໄດ້ຖືກປັບປຸງໃຫ້ມີປະສິດທິພາບທີ່ສຸດ, ພ້ອມກັບການກຳນົດ ພາລະບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບໃຫ້ຊັດເຈນແກ່ທຸກໆໜ່ວຍງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ຂໍ້ກຳນົດໃນການລາຍງານທີ່ຮັດແໜ້ນ ແລະ ການເກັບກຳຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບໂຄງການລົງທຶນຕ່າງໆຢ່າງເປັນລະບົບ ຢູ່ໃນຂັ້ນເມືອງ ແລະ ແຂວງ ສາມາດສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈໃນລະດັບສູນກາງທີ່ດີຂຶ້ນກ່ຽວກັບຜົນກະທົບຕ່າງໆຈາກການລົງທຶນທາງດ້ານການກະສິກຳ ແລະ ສິດໃນການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ຈະເຮັດໃຫ້ເຫັນພາບທີ່ຊັດເຈນຂຶ້ນກ່ຽວກັບບົດບາດຂອງການລົງທຶນດ້ານການກະສິກຳ ຕໍ່ກັບບັນດາບູລິມະສິດຂອງລັດຖະບານ ເພື່ອການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ເພີ່ມທະວີການຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ.

ຂໍ້ກຳນົດໃນການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບການລົງທຶນດ້ານການກະສິກຳໃຫ້ແກ່ສາທາລະນະ ກໍຄວນຈະໄດ້ຖືກປັບປຸງໃຫ້ເຂັ້ມແຂງຂຶ້ນ. ປັດຈຸບັນ ຢູ່ໃນ ລາວ, ມີລະບຽບການບາງສ່ວນເທົ່ານັ້ນ ກຳນົດໃຫ້ມີການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕໍ່ສາທາລະນະ, ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການໃຫ້ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (ມາດຕາ 7 ແລະ 8 ຂອງດຳລັດວ່າດ້ວຍ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ເລກທີ 112/ນຍ, 2010). ຢູ່ໃນບົດສຶກສາໜຶ່ງ ທີ່ຂຽນໃນປີ 2018, ທີມງານສຶກສາຄົ້ນຄວ້າໃນລາວພົບວ່າ ເອກະສານສຳຄັນດ້ານການລົງທຶນ ທີ່ສາທາລະນະສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ ແມ່ນຍັງຈຳກັດ, ແລະ ພະນັກງານລັດເອງກໍບໍ່ໄດ້ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຢ່າງເຕັມທີ່ກ່ຽວກັບຂະບວນການ ໃນການອະນຸມັດໃຫ້ສຳປະທານ ແລະ ເອກກະສານຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄວາມຮັບຮູ້ທີ່ຫຼາຍຂຶ້ນຂອງລັດຖະບານ ກ່ຽວກັບຂະບວນການຂອງການລົງທຶນ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດດ້ານຄວາມໂປ່ງໃສ ຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນ.

ຫຼາຍໆເອກະສານຄູ່ມືແນະນຳ RAI ຂອງສາກົນ ໄດ້ສະໜັບສະໜູນໃຫ້ມີຄວາມໂປ່ງໃສຫຼາຍຂຶ້ນ, ລວມທັງ VGGT, ຄູ່ມືແນະນຳການປະຕິບັດການ ສຳລັບການລົງທຶນດ້ານທີ່ດິນແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງ USAID ແລະ ຫຼັກການຂອງສະຫະປະຊາຊາດສຳລັບສັນຍາແບບມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ.

10. Kenney-Lazar, M., Dwyer, M., & Hett, C. (2018). ການຫັນທີ່ດິນໃຫ້ເປັນທຶນ: ການປະເມີນ ນະໂຍບາຍ ແລະ ການປະຕິບັດການໃນໜັງທົດສະວັດ. LIWG.

